

Landbouw in het Groene Hart: vitaal een perspectiefrijk

Theo Vogelzang

De Raad Landelijk Gebied heeft recent een advies over de gewenste ontwikkeling van de landbouw in het Groene Hart van de Randstad in 2040 uitgebracht. Hiertoe heeft het LEI het bestaansrecht, de autonome kracht en de perspectieven van de landbouw voor de verschillende deelgebieden van het Groene Hart in kaart gebracht. Dit artikel geeft de belangrijkste conclusies uit het LEI-rapport weer.

Melkveehouderij domineert

In het Groene Hart is de rundveehouderij, vooral melkvee, de belangrijkste sector van de land- en tuinbouw. In het Groene Hart is 10% van alle rundveebedrijven in Nederland te vinden. Akkerbouw en tuinbouw zijn in veel mindere mate aanwezig in het Groene Hart en de intensieve veehouderij is er een kleine sector. De afname van het aantal landbouwbedrijven loopt in het Groene Hart ongeveer gelijk op met de afname in heel Nederland. Het areaal cultuurgrond daalde de laatste 5 jaar iets, maar het totale aantal koeien in het Groene Hart is ongeveer gelijk gebleven en de totale hoeveelheid melkquotum zelfs iets gestegen. Terwijl er relatief minder grotere melkveehouderijbedrijven (groter dan 100 nge) zijn in het Groene Hart, is er op de landbouwbedrijven beduidend meer verbreding dan in Nederland als geheel. De opvolgingssituatie op landbouwbedrijven in het Groene Hart is ongeveer gelijk aan die in heel Nederland (30 %).

Agrocluster economisch belangrijk

De land- en tuinbouw in het Groene Hart is nauw verweven met de toelevering van goederen en diensten en met de voedings- en genotmiddelen-industrie. Het totale agrocluster is belangrijker voor de totale economie van het Groene Hart dan het geval is in andere Nederlandse regio's. Dit geldt voor zowel toegevoegde waarde (5,7%) als de werkgelegenheid (7,5 %). Vooral de grondgebonden veehouderij draagt hieraan bij in het Groene Hart (40%). Buiten deze regio is hetzelfde het geval, maar in duidelijk mindere mate.

Ontwikkelingsmogelijkheden

In de studie is een sterkte-zwakte analyse van het agrocomplex in het Groene Hart gemaakt, gerelateerd aan de drijvende krachten voor de toekomst van de agrosector in het gebied. Op basis hiervan stelt de LEI-studie vast dat er ook in de toekomst een duidelijke plaats is voor een duurzame landbouw in het Groene Hart. Daarbij is het wel van belang in het Groene Hart onderscheid te maken naar verschillende deelgebieden. Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en het Westelijk Weidegebied van Utrecht kennen een goede landbouwstructuur met het accent op de agrarische productiefunctie. In de Krimpenerwaard en Oostelijk Rijnland is de structuur van de sector iets minder optimaal en ligt het accent op zowel de agrarische productiefunctie als op verbreding. In Gein en Gooiland en het Westelijk Rijnland is de landbouwstructuur kleinschaliger en ligt het accent wat meer op de verbreding.

In die gebieden kan ruimte worden gegeven aan de diversiteit in ontwikkelingsrichtingen in de landbouw. Bedrijven moeten - binnen randvoorwaarden - kunnen blijven groeien, maar ook kunnen verbreden en verdiepen richting natuurbeheer, recreatie, zorglandbouw en streekproducten. Die verschillende richtingen kunnen zowel via stimuleringsregelingen als via planologisch beleid, met onder meer streek- en bestemmingsplannen, gefaciliteerd worden. Een actieve betrokkenheid van boeren bij de natuurontwikkeling in het Groene Hart kan worden gestimuleerd. Voor de realisatie van de EHS, inclusief de bijbehorende

natuurdoelen is structureel overleg met de betrokken grondeigenaren en het afsluiten van zogenaamde 'Veenweidepacten' per gebied belangrijk. Daarbij dienen boeren die met hun bedrijf grenzen aan (natte) natuurgebieden de mogelijkheid te krijgen om tegen een reële vergoeding een bijdrage te leveren aan het beheer van deze gebieden. De ontwikkeling van de landbouw in het Groene Hart hangt sterk samen met het waterbeheer. Dit betekent dat per gebied bekeken moet worden welke functies leidend zijn en welk peilbeheer daarbij hoort. Invulling daarvan zal in de praktijk maatwerk vereisen en wellicht ook leiden tot nieuwe vormen van landbouw bij een hoger peil. De betrokken overheden dienen deze ontwikkelingen zoveel mogelijk te faciliteren, bijvoorbeeld in de vorm van adequate regelingen en vergoedingen voor de betrokken agrariërs.

De studie geeft tenslotte aan dat er in het Groene Hart sprake is van een duidelijke verbondenheid van stad en platteland. Als overheden, burgers en boeren die sterke verbondenheid blijvend erkennen, leidt dit tot duidelijke wederzijdse voordelen. Vlees en zuivel uit het Groene Hart kunnen, mits goed gepositioneerd en vermarkt, voor een consumentenvoorkeur in de omringende grote steden zorgen, waarmee ook betere prijzen voor de boeren in het Groene Hart gerealiseerd kunnen worden. Daarmee kan ook het bredere agrocomplex in het Groene Hart een blijvende impuls krijgen.